

Johan Busse har modtaget Retspolitisk Forenings ærespris, KAFKAT

Den 18. april modtog Johan Busse, juridisk chef på Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forenings hæderspris, KAFKAT

Prisen er en anerkendelse af hans arbejde som borgerrådgiver i Københavns Kommune, en post, som nu er nedlagt.

af Marianne Olsen, bestyrelsesmedlem i RPF

Borgerrådgiverens embede

En borgerrådgiver er en mægler mellem borger og forvaltning, der oversætter kommunernes ofte uforståelige kommunikation. Borgerrådgiveren kan forklare og gøre forvaltningens adfærd meningsfuld og forståelig og således hæve kvaliteten af sagsbehandlingen og borgerbetjeningen. Det er også en tilsynsfunktion, der fungerer som byrådets forlængede arm.

Bestyrelsesmedlem Julie Jeeg, begrundede udvælgelsen af prismodtageren

"Borgerrådgiveren er en absolut nødvendig instans i landets kommuner," fastslog hun. Og hun fortsatte: "Da jeg også har været vidne til den uklare hjælp, man får både i Københavns og Frederiksbergs kommuner, vil jeg sammenligne situationen med at råbe under vand, hvis man står uden en borgerrådgiver. Ingen kan høre, hvad man råber."

"Jeg vil berette om en situation, hvor borgeren var tvunget på orlov med sit akut syge barn, og hvor Frederiksberg Kommune var afvisende, hvis de overhovedet kunne slippe for at understøtte den borger, der havde ret til at få økonomiske hjælp. Københavns Kommune overtog senere sagen. Det blev nødvendigt at klage hele to gange til Ankestyrelsen, da afvisningen fortsatte. De ansvarlige i forvaltningen præsenterede nogle datatræk på indkomst, som skulle vise, at borgeren var uberettiget til økonomisk hjælp. Det er en meget længere historie, som er så absurd, at kun en Kafka kan skrive videre, så hele redeligheden bliver realistisk nok, for det viste sig, at man havde forvekslet beløbet med en efterregulering fra et tidligere indkomstår! Selv ikke den øverste chef på området formåede at gennemskue, hvad der viste sig nemt for borgeren selv at aflæse på få minutter," sluttede Julie Jeeg sin tale.

Johan Busse og Julie Jeeg

Tal over for sprog, detaljer og menneskelige konsekvenser

Det er prismodtagerens kloge og omsorgsfulde arbejde som borgerrådgiver, der har bragt ham i fokus hos Retspolitisk Foreningen. Stillingen som borgerrådgiver er nu uden videre blevet sammenlagt med Intern Revision, den enhed, der har til opgave at kontrollere, om der udvises

økonomisk mådehold. Johan Busse skriver i en kronik i Politiken den 4. november 2025: "det (Intern Revision) er også en helt nødvendig funktion, men det forekommer endog meget svært at kombinere de to opgaver. Revisorer ser verden mest i tal, afrundinger og økonomiske effekter, borgerrådgivere ser den mest i sprog, detaljer og menneskelige konsekvenser."

Realiteterne fra sidste århundrede er stadig virksomme til skade for borgerne

Franz Kafkas (1883-1924) *Processen* blev udgivet posthumt i 1925, og det er tankevækkende, at Johan Busses kronik i Politiken afslører, at forvaltningen endnu i det 21. århundrede i uhyggelig grad ligner Kafkas roman, at romanen altså faktisk ikke skildrer et surreelt forløb, men derimod en realistisk fortælling om den labyrint, man er tvunget ind i, hvis man har brug for hjælp til at forstå og mestre en vanskelig situation. Hos Kafka handler det om Josef K, der bliver arresteret på sin 30-års fødselsdag. Han kan ikke få nogen forklaring på hvorfor. Der bliver talt ned til ham, sommetider bliver han korporligt forulempet, og til sidst bliver han formentlig henrettet. Han kunne sandelig have haft brug for en borgerrådgiver af Johan Busses kvalitet.

Borgerrådgivere modarbejdes

Johan Busse fortæller i sin kronik fra november 2025: "hvordan nogle borgerrådgivere systematisk modarbejdes, når de passer deres arbejde. Og hvad det koster dem menneskeligt. Det er et problem, vi taler for lidt om. Fordi det er uacceptabelt i et retssamfund og på en arbejdsplads. Men også fordi det er udtryk for noget, som rækker ud over kommunale magtkampe.

Og da Borgerrepræsentationen sidste år besluttede at nedlægge borgerrådgiveren i Københavns Kommune som en selvstændig funktion for at genåbne den i en svækket udgave - uden forudgående analyse, uden inddragelse af borgere, medarbejdere, råd eller civilsamfund, og uden at nogen ville forklare eller forsvare beslutningen - valgte jeg at sige noget højt. Fordi nogen burde." Johan Busse kom helt rundt om denne problemstilling i sin takketale.

Tilsyneladende komplekse problemstillinger med enkle løsninger

"Vi begår alle fejl, og mange fejl opstår nærmest af sig selv i de kommunale systemer, og det skal vi kunne tale om. Oftest er det da også ret ligetil og gnidningsfrit for borgerrådgiverne at løse de fejl, der sker. I det arbejde spiller de sammen med de mange andre gode folk i kommunerne, som også har borgerne i fokus."

Og han tilføjede: "men et fællestræk er nok, at borgerrådgiveren står med oplevelsen af at blive desavoueret og få besked om, at børn skal være stille, når de voksne snakker."

Omsorg er det fælles træk

Med prisoverrækkelsen ønsker Retspolitisk Forening både at se den ældgamle kafkaske uklarhed, borgeren udsættes for, i øjnene og hædre de kompetente empatiske mennesker, der bliver ved med at gøre sagerne klare, så det bliver muligt at trække vejret over vandet. Johan Busse udtrykte glæde, ikke mindst med tanke på det gode selskab, han er kommet i med de andre prismodtagere, hvoraf han har nævnt Preben Wilhjelm, der var den første modtager. Alle modtagere har det samme kendetegn: Omsorg for medmennesket i en uoverskuelig situation, således også Nanna Knudsen, der slås for sine grønlandske medborgere, og sidste år Morten Sodemann, der utrætteligt kæmper mod uligheden i sundhedsvæsnet.

Og den betagende skulptur

Pontus Kjermand har skabt den prægtige statuette af en vinget kattekvind til Retspolitisk Forening. Kunstneren har haft den tjekkiske Kafka som grundlag for sin kunst. Således svarer kunst og empati på magtudøvelsen, når den afslører uduelighed. Lykkeligvis vidner æresprisens modtagere om de mennesker, der kan lede de forulempede gennem labyrinten.

TILLYKKE

Man kan læse mere om [KAFKAT](#) her.

(Marianne Olsens artikel blev - i en lidt andet version - bragt i [Sameksistens](#) den 28. april)